

**WEWNĄTRZSZKOLNY
SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO**

Szkoła przygotowuje młodzież do aktywnego wchodzenia w życie gospodarcze, do świadomego stanowienia o sobie, wytyczania własnej drogi rozwoju poprzez aktywne wzmocnienie swoich mocnych stron, zainteresowań, uzdolnień. Dlatego niezbędne jest wyposażenie uczniów w umiejętność podejmowania odważnych, samodzielnych decyzji, umiejętność uczenia się przez całe życie, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Absolwent szkoły podstawowej musi znać system kształcenia, oferty szkół ponadpodstawowych, ukierunkowanie na wybór języków obcych, świat zawodów, a także strukturę rynku pracy. Funkcjonowanie w nowoczesnym społeczeństwie wymaga aktywnych zachowań i umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Wszelkiego rodzaju wybory dotyczące zdobycia wykształcenia, czy kwalifikacji zawodowych wymagają coraz większej wiedzy o rynku pracy, rynku edukacyjnym i o sobie samym. Istotnym jest, aby dokonując wyboru, uczeń kierował się własnymi zdolnościami, pasjami, możliwościami, predyspozycjami, a nie niespełnionymi ambicjami rodziców czy wyborami rówieśników z klasy.

Podjęcie decyzji o wyborze zawodu jest trudnym etapem w życiu. Ważne jest wyposażenie młodzieży w umiejętności przydatne w podejmowaniu decyzji dotyczących wyboru zawodu, które rzutować będą na dalszy przebieg kariery zawodowej młodego człowieka. Uczeń powinien poznać siebie i własne predyspozycje zawodowe, by mógł dokonać prawidłowego wyboru. Bazując na zainteresowaniach oraz słabych i mocnych stronach każdego ucznia należy ukierunkować go na wybór dalszego kształcenia i przygotować do podjęcia decyzji o wyborze zawodu.

Proponowane w programie działania pozwalają uczniowi na lepsze przyjrzenie się sobie, analizę swoich mocnych i słabych stron, zainteresowań oraz cech osobowościowych – ważnych przy podejmowaniu decyzji. Zajęcia mają dostarczyć młodzieży oraz ich rodzicom wiedzy pozwalającej na świadomy wybór dalszego kształcenia oraz podjęcia decyzji dotyczących wyboru zawodu.

1. Podstawy prawne dotyczące realizacji doradztwa zawodowego w szkole

- Rozporządzenie MEN z 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019 r. poz.325).
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996 ze zm.).
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1457 ze zm.).
- Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 967).
- Rozporządzenie MEN z 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. z 2017 r. poz. 649).
- Rozporządzenie MEN z 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2017 r. poz. 703).
- Rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356).
- Rozporządzenie MEN z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2017 r. poz. 1591).
- Rozporządzenie MEN z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1578).
- Rozporządzenie MEN z 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 199 ze zm.).

2. Główny cel realizacji orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w szkole podstawowej

- ✓ Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

- ✓ Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji

- ✓ Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji

3. Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci

1) uczniowie:

- ✓ udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- ✓ prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych;
- ✓ aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- ✓ określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- ✓ prowadzenie kół zainteresowań;
- ✓ stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- ✓ umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- ✓ informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- ✓ wspieranie uczniów w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD);
- ✓ umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, tablice informacyjne, e-dziennik;
- ✓ organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową;
- ✓ organizowanie kącików zawodoznawczych;
- ✓ organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, festiwale czy prezentacje zawodów;
- ✓ umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe;
- ✓ udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- ✓ prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

2) rodzice:

- ✓ organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- ✓ prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- ✓ informowanie o targach edukacyjnych;
- ✓ udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę publikacji, stronę www szkoły, tablice informacyjne, e-dziennik);
- ✓ włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

3) wychowawcy/nauczyciele:

- ✓ umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- ✓ prowadzenie lekcji otwartych;
- ✓ zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rady pedagogicznej;
- ✓ inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- ✓ organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- ✓ udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- ✓ wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane:

- ✓ podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym prowadzonych przez doradcę zawodowego, które wynikają z ramowych planów nauczania;
- ✓ podczas: zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
 - wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- ✓ podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (jak np. szkolne targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwalu zawodów, w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy)

4. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczyciel-wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna.

Dyrektor:

- ✓ odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- ✓ współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- ✓ wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- ✓ zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- ✓ organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy:

- ✓ określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- ✓ pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- ✓ prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- ✓ wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- ✓ prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.
- ✓ systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- ✓ planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- ✓ gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;

- ✓ organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
- ✓ współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- ✓ wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- ✓ gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- ✓ współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

Wychowawcy/nauczyciele:

- ✓ określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- ✓ eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związku realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- ✓ włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- ✓ realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- ✓ wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- ✓ współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- ✓ współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- ✓ współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- ✓ przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- ✓ prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- ✓ organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze.

Specjaliści:

- ✓ określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- ✓ włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- ✓ współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- ✓ włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- ✓ współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- ✓ włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- ✓ organizują w sali kąpiki zawodoznawcze;
- ✓ rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- ✓ wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- ✓ udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- ✓ współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- ✓ opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- ✓ włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole:

- ✓ współpracują z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;

5. Partnerzy działań związanych z doradztwem zawodowym

Wsparcie merytoryczne dla szkół stanowią: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne i centra kształcenia praktycznego. Jednakże szkoła dodatkowo pozyskuje partnerów wspierających działania związane z doradztwem zawodowym. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być zaangażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne (PPP):

- ✓ diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
- ✓ udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery;
- ✓ prowadzenie dla uczniów zajęć grupowych z doradztwa zawodowego;
- ✓ konsultowanie z doradcą zawodowym działań i dokumentów szkolnych (np. opracowań WSDZ);
- ✓ prowadzenie dla pracowników szkół szkoleń, kursów, szkoleniowych rad pedagogicznych;
- ✓ tworzenie sieci doradców zawodowych i osób zainteresowanych doradztwem zawodowym.

Ośrodki doskonalenia nauczycieli :

- ✓ organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, konferencji dla doradców zawodowych oraz osób zainteresowanych doradztwem zawodowym;
- ✓ tworzenie sieci doradców zawodowych i osób zainteresowanych doradztwem zawodowym;
- ✓ przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego.

Szkoły ponadpodstawowe:

- ✓ udzielanie osobom zainteresowanym informacji na temat oferty edukacyjnej i zawodowej oraz zasad rekrutacji, itp.;
- ✓ prowadzenie laboratoriów, wykładów i warsztatów, rozwijających zainteresowania uczniów;
- ✓ organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym – szczególnie dla klas VII i VIII;
- ✓ organizowanie Dni Otwartych dla uczniów klas VII i VIII.

Ochotnicze hufce pracy, centra edukacji i pracy młodzieży, mobilne centra informacji zawodowej, młodzieżowe centra kariery:

- ✓ prowadzenie zajęć przygotowujących do wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz dalszego planowania kariery;
- ✓ prowadzenie seminariów, konferencji, warsztatów;
- ✓ wspieranie nauczycieli i rodziców w działaniach doradczych;
- ✓ umożliwianie udziału w różnych szkoleniach uczniom, którzy z rozmaitych powodów nie ukończyli szkoły podstawowej w przewidzianym terminie;
- ✓ diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych;
- ✓ udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych.

Kuratoria oświaty, urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe, urzędy miast i gmin:

- ✓ tworzenie sieci doradców zawodowych;
- ✓ opracowywanie i wdrażanie programu zewnętrznego wsparcia szkół w zakresie doradztwa zawodowego;
- ✓ powoływanie powiatowych lub gminnych koordynatorów ds. doradztwa zawodowego.

Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE):

- ✓ organizowanie szkoleń, seminariów, konferencji z zakresu doradztwa zawodowego;
- ✓ przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego;
- ✓ opracowywanie dokumentów wspierających pracę doradcy zawodowego (programy, wzorcowe rozwiązania, e-zasoby);
- ✓ prowadzenie platformy Moodle z informacjami, zasobami z zakresu doradztwa zawodowego.

Organizacje pozarządowe:

- ✓ propagowanie idei wolontariatu;
- ✓ umożliwianie uczniom doświadczania pracy;
- ✓ realizowanie wspólnych projektów edukacyjnych.

6. Metody i techniki pracy wykorzystywane podczas realizacji WSDZ

- ✓ diagnoza zainteresowań i predyspozycji uczniów;
- ✓ zajęcia służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej, umożliwiające poznanie siebie i swoich predyspozycji zawodowych;
- ✓ zajęcia doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, radzenie sobie ze stresem, autoprezentacji;
- ✓ udostępnianie informacji o szkołach i zawodach;
- ✓ prowadzenie kółek zainteresowań dla uczniów;
- ✓ udzielanie indywidualnych porad uczniom;
- ✓ projekcja filmów edukacyjnych dotyczących szkół ponadpodstawowych, zawodów itp.
- ✓ przeprowadzanie testów np.: test przedsiębiorczości, test wartości, test motywacji, test zainteresowań zawodowych
- ✓ tworzenie Indywidualnego Planu Działania
- ✓ dyskusja, obserwacja, „burza mózgów”

7. Przewidywane rezultaty

- ✓ kształtowanie aktywności zawodowej uczniów.
- ✓ dostęp do informacji zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców.
- ✓ świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe.
- ✓ zmniejszenie ryzyka niepowodzeń szkolnych oraz niwelowanie zniechęcenia
- ✓ umiejętność racjonalnego planowania własnej ścieżki edukacyjno - zawodowej
- ✓ elastyczne dopasowanie do zmiennych warunków rynku pracy

8. Monitoring i ewaluacja wewnętrzna WSDZ

Efektem ewaluacji będzie doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły czy lokalnego rynku pracy. Ewaluacja prowadzona będzie w sposób ciągły poprzez:

- ✓ okresowe spotkania osób realizujących działania związane z doradztwem zawodowym w szkole, w tym orientacji zawodowej, poświęcone m.in. omawianiu skuteczność podejmowanych działań;
- ✓ okresową ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie orientacji zawodowej/ programie doradztwa zawodowego przez wychowawcę: analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć), analiza wytworów uczniów, analiza wyników obserwacji.

Dodatkowym elementem ewaluacji będzie ankieta przeprowadzona w ostatniej klasie szkoły podstawowej. Ankieta skierowana będzie do uczniów oraz ich rodziców. Głównym celem przeprowadzenia ankiety będzie sprawdzenie, czy działania doradcze na terenie szkoły były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów i ich rodziców oraz czy spełniły założenia programu.

9. Harmonogram realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym w danym roku szkolnym

Szkoła opracowuje WSDZ na cały cykl kształcenia w szkole podstawowej. Dla usprawnienia realizacji zapisów WSDZ przygotowany jest także roczny harmonogram realizacji działań doradczych.

10. Załączniki:

- ✓ program orientacji zawodowej dla klas I - III szkoły podstawowej
- ✓ program orientacji zawodowej dla klas IV-VI szkoły podstawowej
- ✓ program doradztwa zawodowego dla klas VII - VIII szkoły podstawowej
- ✓ harmonogram realizacji działań doradczych